พระพรปีใหม่

พระพุทธศักราช ๒๕๔๔

พระพรปีใหม่

พ.ศ. ๒๕๔๔

ส.ค.ส. ....

จาก ....

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์
๙๔๗ ถนนอรุณอมรินทร์ บางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
โทร. ๔๑๑-๑๕๒๓, ๔๑๒-๖๕๕๒

จากพระหฤทัย

สญ. พระญาณสังวร

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

๑ ขออนุโมทนาสาธุการทุกท่าน ที่มีศรัทธาในสิ่งที่สูงส่งประเสริฐ สมควรแก่ความศรัทธาเกิดทูนที่สูงที่สุด ไม่มีสิ่งใดเปรียบได้ คือพระรัตนตรัย หรือพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาประจำชาติของเราตลอดมา.

๐ นับตั้งแต่มีความเป็นไทยเกิดขึ้นในโลก คนไทยแทบทุกคนนับถือพระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ก็ทรงนับถือพระพุทธศาสนา ทรงแสดงพระองค์เป็นพุทธมามกะ คือทรงมีพระพุทธศาสนาเป็นที่รัก มิใช่สักแต่ว่าทรงเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนาเท่านั้น.

๐ สมเด็จพระนารายณ์มหาราชรับสั่งกับนายคอนสแตนตินฟอลคอน ราชทูตของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ แห่งประเทศฝรั่งเศส ว่าทรงนับถือพระพุทธศาสนาที่ได้นับถือต่อกันมาถึง ๒,๒๒๙ ปี ฉะนั้นที่จะให้ทรงเปลี่ยนไปเข้ารีตตามคำชักชวนของพระเจ้าหลุยส์ยากมาก.

๐ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระปิยมหาราช ได้ทรงมีพระราชหัตถเลขาถึงเซอรเอ็ดวินอาร์โนล์ด ฝรั่งผู้แต่งหนังสือพุทธประวัติชื่อ “ประทีปแห่งทวีปเอเชีย” ตอนหนึ่งว่า “พระราชบิดาของฉันได้ทรงสละเวลาเป็นส่วนใหญ่ ในการศึกษา

และคุ้มครองศาสนาของชาติ" "ฉันเองมีความสนใจในการศึกษาหนังสือหลักธรรมต่าง ๆ สนใจที่จะคุ้มครองศาสนาของเรา" "ฉันรู้สึกขอบคุณบรรดาบุคคล เช่นท่านเป็นตัวอย่าง ที่สอนชาวยุโรป ให้ความคารวะแก่ศาสนาของเรา."

๐ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า จอมปราชญ์ของไทย ได้ทรงไว้ในหนังสือพระราชนิพนธ์ "เทศนาเสือป่า" ว่า "พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา" "ศาสนาในสมัยนี้เป็นของที่แยกจากชาติไม่ได้...เป็นความจำเป็นที่เราทั้งหลายผู้เป็นไทยจะต้องมั่นอยู่ในศาสนาพระพุทธ ซึ่งเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา"

"ผู้ที่แปลงศาสนาคนเขาดูถูกยิ่งเสียกว่าผู้ที่แปลงชาติ เพราะเขาย่อมเห็นว่าสิ่งที่นับถือเลื่อมใสกันมาตลอดครั้งปู่ย่าตายายตั้งแต่เด็กมาแล้ว เป็นของสำคัญอันหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คนนั้นมีความสัตย์มีความมั่นคงในใจหรือไม่ เมื่อมาแปลงชาติศาสนาได้

แล้ว เป็นแลเห็นได้ทันทีว่า เป็นคนไม่มั่นคง อย่าว่าแต่อะไรเลย ศาสนาที่ใครทั้งโลกเขานับถือว่าเป็นของสำคัญที่สุด เขายังแปลงได้ตามความพอใจ หรือเพื่อสะดวกแก่ตัวของเขา นับประสาอะไรกับความสัตย์ นับประสาอะไรกับความประพฤติ ของสำคัญเช่นศาสนาแปลงได้เพื่อความสะดวกแล้ว ความสัตย์อาจจะทิ้งได้เพื่อความสะดวก ความซื่อตรงอาจจะทิ้งได้เพื่อความสะดวกเหมือนกัน เหตุฉะนี้ ผู้แปลงศาสนา ถึงแม้จะไม่เป็นผู้พึงเกลียดชังแห่งคนทั่วไป ก็ย่อมเป็นผู้ที่เขาสามารถจะเชื่อได้น้อย เพราะเหตุฉะนั้น เป็นความจำเป็นที่เราทั้งหลายผู้เป็นไทยจะต้องมั่นอยู่ในศาสนาพระพุทธซึ่งเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา."

๐ สมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีกระแสพระราชดำรัสในโอกาสที่พระสันตปาปา จอห์น พอล ที่ ๒ เข้าเฝ้าฯ ณพระที่นั่งจักรีมหาปราสาทเมื่อพุทธศักราช ๒๕๒๗ ว่า "คนไทยเป็นศาสนิกชนที่ดีทั่วกัน ส่วน

ใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาประจำชาติ” และในโอกาสที่คณะสงฆ์ไทยเข้าเฝ้าฯ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อพุทธศักราช ๒๕๑๘ ได้ทรงมีกระแสพระราชดำรัสว่า “ขอวิงวอนพระสงฆ์ให้ช่วยกันทำตามเป้าหมายแท้ ความหมายแท้ของพระพุทธศาสนา คือทำให้มีความสงบสุขในหมู่ชน และต้องทราบว่า **ชาติไทยนี้ถ้าไม่มีพระพุทธศาสนาค้ำจุนชาติไทยคงไม่มี...”.**

๐ **“ชาติไทยนี้ถ้าไม่มีพระพุทธศาสนาค้ำจุนชาติไทยคงไม่มี...”** พระราชดำรัสนี้ประกาศความสูงส่งที่สุดของพระพุทธศาสนา ในพระราชหฤทัยสำนึกในสมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ได้ฟังแล้ว มีความรู้สึกลึกซึ้งจับใจเพียงใด ย่อมรู้ได้ด้วยตนเอง... ถ้าไม่มีพระพุทธศาสนาค้ำจุนชาติไทยคงไม่มี ...แล้วรู้สึกทั่วกันหรือไม่ ว่าพระพุทธศาสนามาประดับไทยให้งดงามมีค่าสูงส่งที่สุด เมื่อเอ่ยว่าประเทศไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ จะรู้สึกทั่วกัน

หรือไม่ ว่าแตกต่างกับเมื่อกล่าวว่าประเทศไทยลอย ๆ ค่าของประเทศไทยไม่เหมือนกัน แตกต่างกัน สูงต่ำไกลกันด้วยพระพุทธศาสนาโดยแท้ ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหาที่เปรียบมิได้ เปรียบเพชรก็คือเพชรน้ำบริสุทธิ์ล้ำค่า หาไฝฝ้าราคีไม่มีแม้แต่น้อย ไทยเรามีบุญพ้นประมาณ ที่มีบรรพบุรุษเลิศปัญญาเลือกเทิดทูนพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ลูกหลานไทยจงรักษาความฉลาดลึกล้ำของบรรพบุรุษไว้ให้จงดี ก่อนที่ใครอื่นเขาจะยื้อแย่งไปเพราะเราไม่แยแส มีเครื่องประดับล้ำค่างามเพริศแพร้ว ไม่ประกาศความเป็นเจ้าของไว้แล้วก็ประมาทนัก.

๏ อย่าลืมเป็นอันขาด ว่าเราท่านทุกคนได้มีโอกาสทำบุญทำกุศล อันเป็นทางนำไปสู่ความสุขความเจริญ ก็เพราะเรามีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ถ้าไม่มีพระพุทธศาสนาค้ำจุนชาติไทยคงไม่มี บุญกุศลเราคงไม่ได้ทำ แล้วอะไรเล่าจะเกิดแก่เราทั้งหลาย นึกทบทวนให้จงดี ให้มีกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธศาสนา และเทิดทูนให้เต็มสติปัญญา

ความสามารถ สิริมงคลทั้งปวงจะไม่ไปไหนเสีย จะเกิดแก่เราท่านทุกถ้วนหน้า นับแต่บัดนี้เป็นต้นไป อย่าประมาทพระพุทธศาสนา จะได้สามารถแก้ไขความเลวร้ายแห่งสถานการณ์ที่น่าสะพรึงกลัว ที่กำลังเผชิญหน้าเราอยู่ ให้กลับสู่สภาพร่มเย็นเป็นสุขได้ อานุภาพกตัญญูกตเวทิตาธรรมที่ท่านมีต่อพระพุทธศาสนา และได้แสดงออกแล้ว จะปกปักรักษาให้มีชีวิตที่งดงามด้วยความดี ความเจริญรุ่งเรือง ทั้งทางโลกและทางธรรม

วัดบวรนิเวศวิหาร กทม.

๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

จากพระหฤทัย

สก. พระญาณสังวร

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

๐ อตฺตานญฺเจ ปิยํ ชญฺญา น นํ ปาเปน สํยุเช – ถ้ารู้ว่าตนเป็นที่รัก ก็ไม่ควรประกอบตนนั้นด้วยความชั่ว พระพุทธศาสนาสุภาษิตบทนี้น่าจะเป็นพรที่ควรให้แก่ผู้เป็นที่รักทั้งหลาย ในโอกาสขึ้นปีพระพุทธศักราชใหม่ เพื่อให้ผู้ได้รับมีความสุขอย่างแท้จริง แม้ให้ความใส่ใจ และปฏิบัติตามพระพุทธศาสนสุภาษิต

นี้ - ถ้ารู้ว่าตนเป็นที่รัก ก็ไม่ควรประกอบตนนั้นด้วยความชั่ว.

๐ ความชั่วเกิดได้ด้วยกายวาจาใจของทุกคน ไม่ได้เกิดได้ด้วยเหตุใดอื่น นั่นก็คือผู้ใดไม่ทำชั่วไม่พูดชั่วไม่คิดชั่ว ผู้นั้นไม่มีความชั่ว ความชั่วไม่เกิดแก่ผู้นั้น แม้ว่าความชั่วจะมีอยู่เต็มไปทั้งบ้านทั้งเมืองทั้งโลก จึงเห็นได้ชัดว่าความชั่วมิได้เกิดแต่อะไรหรือผู้ใดอื่น เกิดแต่การคิดการพูดการทำของตนเอง ของแต่ละคน เท่านั้นแน่นอน.

๐ กายวาจาใจของทุกคนสำคัญนัก สำหรับทุกคนที่เป็นคนอื่นก็ยังสำคัญไม่เท่าสำหรับทุกคนที่เป็นตัวเอง คือที่เป็นตัวเองของทุกคน กายวาจาใจสำคัญอย่างยิ่งสำหรับทุกคน เพราะคนจะเป็นคนชั่วหรือคนดีก็อยู่ที่กายวาจาใจของตนเองเท่านั้น ไม่มีอะไรที่ไหน หรือผู้ใดที่ไหน ที่จะทำให้เราชั่วหรือเราดีได้ ถ้ากายวาจาใจของเรามิได้ชั่วมิได้ดีด้วยตามคำของผู้อื่น.

๐ การคิดการพูดการทำของคนอื่น ที่มิใช่ของตนเอง อาจจะทำความเจ็บช้ำให้เกิดแก่อีกคนหนึ่งได้ เช่นแม้เป็นทำร้ายร่างกาย ก็อาจทำให้ผู้ถูกทำร้ายบาดเจ็บ แม้เป็นการนินทาว่าร้ายใส่ความ ก็อาจทำให้ผู้ถูกนินทาว่าร้ายใส่ความที่ไม่มั่นใจในความดีของตนเพียงพอ หรือที่เป็นจริงตามคำนินทาว่าร้าย ต้องรู้สึกกระเทือนใจ เดือดร้อนใจหรือเสียชื่อเสียงได้ แต่ผลไม่ดีที่ผู้ถูกนินทาว่าร้ายใส่ความได้รับ ไม่เท่ากับความไม่ดีที่เกิดแก่ผู้กล่าวคำนินทาว่าร้าย ไม่ว่าจะมีผู้เชื่อตามคำนินทาว่าร้ายนั้นมากมายเพียงไหน คำนินทาว่าร้ายนั้นเป็นจริงเท่าใด ผู้กล่าวคำนินทาว่าร้ายก็หาพ้นจากความเสียหายไปได้ไม่ เขาย่อมเป็นคนไม่ดีแล้วด้วยความคิดการกระทำคำพูดของเขาเองแน่นอน และไม่ดียิ่งกว่าฝ่ายถูกนินทาว่าร้ายใส่ความทั้งหลายแน่นอน แม้เชื่อว่าความจริงเป็นเช่นนี้ก็จะดี เพราะจะเป็นเครื่องหยุดยั้งไม่ให้เป็นผู้นินทาว่าร้ายใส่ความคนอื่นอย่างไม่รู้ตัวว่ากำลังทำร้ายตัวเอง มิใช่ทำร้ายผู้อื่นเท่านั้น เป็นการประกอบตนด้วยความชั่วแน่นอน.

๐ ความชั่วย่อมมีผลชั่ว ความชั่วย่อมยังผลชั่วให้เกิดแก่ผู้ทำแน่นอน ขอให้พากันมั่นใจในความจริงนี้ และให้มั่นใจให้แน่ชัดด้วย ว่ากรรมคือการทำดีและทำชั่วนั้น ย่อมมีผลแก่ผู้ทำเท่านั้น ผลจะไม่เกิดแก่ผู้ไม่ได้ทำเป็นแน่นอน ไม่มีการรับกรรมแทนกันแน่นอน เพราะกรรมยกให้กันไม่ได้ รับแทนกันไม่ได้ ที่เคยมีการบอกเล่ากัน ว่าแม่คนนั้นไม่ดี พ่อคนนี้ไม่ดี ลูกจึงถึงเป็นถึงตายเพื่อรับกรรมนั้น ๆ ของผู้เป็นมารดาบิดา นี้ไม่ถูก มารดาบิดาอาจทำกรรมไม่ดีที่จะต้องส่งให้เกิดผลไม่ดีร้ายแรงจริง แต่ไม่ใช่ว่าลูกซึ่งไม่ได้ทำกรรมไม่ดีจะต้องรับผลแทน ไม่ใช่แน่นอน กรรมย่อมจัดผู้ที่ทำกรรมไม่ดีมารอรับผลแห่งกรรมไม่ดีของเขาให้อยู่ในฐานะบุตรธิดานั้น ผู้เข้าใจเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรมไม่เพียงพอ ย่อมเป็นไปได้ที่จะเข้าใจเช่นนั้น ซึ่งเป็นการเข้าใจผิดที่ดูจะมีเหตุผล แต่ถึงจะมีเหตุผลอย่างไรก็ไม่ถูกต้อง ผิดแน่นอน ผู้รับผลแห่งกรรมไม่ดีทั้งหลายต้องได้ทำกรรมไม่ดีเป็นเหตุแห่งผลไม่ดีนั้นมาก่อนแล้ว แต่อาจจะในภพชาตินานไกลในอดีตย้อนไปนับจำนวนภพชาติไม่ได้ ต้องไม่ลืม

ว่าทุกชีวิตมิใช่เพิ่งมีในชาตินี้ภพนี้ชีวิตนี้เท่านั้น ทุกชีวิต คือทุกคนก็ได้ ผ่านภพชาติในอดีตมานานนับปีไม่ถ้วน นับภพชาติไม่ถูก เป็นเทพเป็นมนุษย์เป็นสัตว์มาไม่รู้กี่หมื่นกี่แสนภพชาติ แต่ละภพชาติก็เช่นเดียวกับในภพชาติปัจจุบันนั่นเอง คือต้องทำกรรมมากมาย ทั้งดีและชั่ว เพียงภพชาติปัจจุบันเท่านั้นก็ยังจำได้ไม่หมด ว่าได้ทำกรรมใดไว้บ้าง ทั้งที่ดีและที่ชั่ว.

๐ การตายแทนกันก็เช่นเดียวกัน ไม่มีการที่ใครจะตายแทนใครได้ ไม่ว่าจะเป็นผู้มีบุญบารมีมาก หรือผู้มีบุญบารมีน้อย ไม่ว่าจะด้วยความกตัญญูกตเวทีมากมายเพียงไหน ก็หาอาจตายแทนกันได้ไม่ แม้มิใช่เป็นการรับผลแห่งกรรม ผู้จะตายในสภาพใดเมื่อใด เป็นเรื่องกรรมของผู้นั้น กรรมที่ได้กำหนดชาตาให้ผู้นั้นแล้ว แม้ไม่ปรารถนาให้มีการรับกรรมแทน หรือตายแทน ก็จะสมปรารถาได้ด้วยวิธีเดียว คือวิ่งหนีผลแห่งกรรมที่ไม่ปรารถนาให้เต็มกำลังความสามารถ นั่นก็คือเมื่อปรารถนาให้ชีวิตเป็นสุขสวัสดีอย่างไร ก็ต้องทำกรรมดีที่เป็นบุญเป็นกุศลเป็นคุณ

งามความดีให้เต็มที่ แล้วผลแห่งบุญกุศลนั้นแหละจะมาช่วยให้สมปรารถนาได้ ชีวิตพบความสวัสดีได้.

๐ อย่าเห็นเรื่องที่ท่านสอนให้หนีกรรมไม่ดีให้เต็มกำลังความสามารถ ว่าเป็นเรื่องเหลวไหลไร้สาระ เพราะไม่ใช่เรื่องไร้สาระเหลวไหล แต่เป็นความจริงที่ควรเชื่อให้มั่น และควรปฏิบัติให้เต็มสติปัญญาความสามารถเพื่อได้ไกลจากมือของกรรมไม่ดีที่ติดตามอยู่อย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อพาเราไปรับโทษทัณฑ์ หนักหรือเบาเพียงไรแล้วแต่เหตุที่เราได้ทำกันไว้ ในอดีตชาติที่นับจำนวนชาติไม่ถ้วน หรือในปัจจุบันชาติที่กาลเวลานั้นผ่านพ้นไปแล้ว ขอให้มั่นใจเถิด ว่าอกุศลกรรมตามทันเมื่อไร เมื่อนั้นชีวิตจะตกอยู่ในเงื้อมมือที่โหดเหี้ยมทารุณ อกุศลกรรมหนักเพียงใด มือแห่งอกุศลกรรมที่ตามมาทันในภพชาตินี้ ก็จะลงทัณฑ์เราหนักเพียงนั้น อย่าประมาท เพราะเมื่อประมาท ปล่อยให้อกุศลกรรมตามทันเมื่อไร เมื่อนั้นแหละจะทนทรมานนัก ยากนักที่จะกลับพ้นจากอุ้งมือโหดร้ายนั้นได้นอกเสียจากความตายคือมือพระยามัจจุราชไปถึง เท่า

นั้นจึงจะพ้นจากมือแห่งความทารุณหนักหนานานาประการ แต่การพ้นจากมืออกุศลกรรมในชาตินี้ มิใช่จะพบความสุขในภพชาติใหม่ที่ต้องไปถึงในทันทีที่ละร่างในภพชาตินี้ ความทุกข์อันเกิดแต่อกุศลกรรมที่ตามมาทัน จะยังติดตามต่อไป เรียกว่าจนกว่าจะชดใช้หนี้กรรมหมดจดสิ้นเชิงเท่านั้น และผู้ที่ใช้หนี้กรรมหมดจดสิ้นเชิงจริง ก็มีเพียงพระพุทธเจ้าและพระอรหันตเจ้าเท่านั้น นอกจากนั้นยังต้องหนีมือแห่งกรรมอยู่ และมีเวลาที่จะตกอยู่ในมือแห่งกรรม ถูกลงโทษทัณฑ์หนักเบาตามแรงแห่งกรรมที่ทำไว้ทั้งนั้น.

๐ มากมายหลายคนเคยมีปัญหาพิศวงสงสัยหนักหนานัก ว่าทำไมคนนั้นคนนี้จึงเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ที่ล้วนน่ากลัว ที่ล้วนไม่น่าเกิดขึ้นได้ นั่งรถออกไปจากบ้านดี ๆ พร้อมเพื่อนพร้อมพี่พร้อมน้องพร้อมแม่พ่อ ไม่มีโอกาสได้กลับถึงบ้านอีกเลย ไปจบชีวิตเสียนอกบ้าน กลางถนนหนทางที่หาควรเป็นที่ที่ต้องเอาร่างลงจมกองเลือด ที่ผสมปนเปกันไม่รู้เลือดใครเป็นเลือดใคร ให้ผู้ได้มาพบมาเห็นมาสลดสังเวชตระ

หนกตกใจ อย่าสงสัยเลย ว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้นได้ มือแห่งกรรมไม่ดีที่ทำร่วมกันไว้ในอดีต ที่อาจจะต่างภพต่างชาติ ได้ตามมาทัน ได้ทำหน้าที่ผู้ลงโทษอย่างไม่รู้สึกรู้สม ว่าจะเป็นการกระทำที่โหดเหี้ยมเพียงไร ตามทัน ก็ทำหน้าที่ทันที น่าจะข่มเขี้ยวเคี้ยวฟันรอเวลามานานนักแล้ว นับภพนับชาติไม่ถ้วน ความจริงเป็นเช่นนี้แน่นอน อย่าปฏิเสธความจริงนี้ ว่าผู้เชื่อผู้นำมาบอกเล่าเป็นผู้งมงาย เป็นผู้คิดในแง่ร้าย อย่าปฏิเสธความจริงนี้ แต่จงพยายามหนีให้พ้นโทษของกรรมไม่ดี คืออกุศลกรรม ที่กำลังตามเราทุกคนอยู่ ทุกคนกำลังมีอกุศลกรรมตามอยู่ ไม่มียกเว้นผู้ใดทั้งสิ้น ไม่มียกเว้นสักหนึ่งเดียวแน่นอน.

๐ หนีผลแห่งกรรมไม่ดีให้เต็มความสามารถเถิด หนีเถิด เพื่อว่าอาจจะพ้น เพียงพ้นในชาตินี้ก็ยังดี ได้ไปหนีต่อในชาติข้างหน้าที่นับชาติไม่ถ้วนอีกเหมือนกัน ที่เราทั้งหลายผู้ยังไม่อาจทำกิเลสให้สิ้นไปได้ ให้พ้นมือกรรมในชาตินี้ก่อนก็เอาเถิด ต้องไปหนีต่อชาติหน้า ต้องแน่ และบางคนก็หนีไม่พ้นตั้งแต่

แรกลืมตาดูโลกในภพชาติใหม่ทีเดียว สองชีวิตเกิดติดกัน ร่วมส่วนของร่างกายด้วยกัน ให้เห็นความวิกลวิการที่ทรมานนักหนา ทั้งเจ้าตัวเองและทั้งผู้เกี่ยวข้องใกล้ชิด เช่นนี้ที่กล่าวได้ไม่ผิด ว่ามือแห่งอกุศลกรรมตามมาทันช่วงนั้น ก็จัดการลงโทษลงทัณฑ์ในทันทีให้มีความทุกข์ทรมานตามแรงแห่งกรรมที่ประกอบกระทำมาในภพชาติที่นึกไม่ได้แล้ว ว่าได้ทำอะไรไว้ จึงเป็นเหตุให้รับกรรมเช่นนั้น.

๐ อุบาสิกากี เขาสวนหลวง จังหวัดราชบุรี หรือที่เรียกกันด้วยใจเคารพศรัทธา ว่า "คุณป้ากี" เคยให้คำตอบแก่ผู้ขอความเข้าใจที่ชัดเจนในเรื่องที่ประสบมาด้วยตนเอง มหัศจรรย์ที่สุดในความรู้สึกของตนและยังไม่ได้รับคำอธิบายจากท่านผู้รู้จริงอย่างชัดแจ้งเป็นที่พอใจ คุณป้ากีให้คำตอบที่ลบปัญหาขัดข้องใจที่ฝังตัวอยู่กว่าสิบปีให้หมดสิ้นได้ในทันที เรื่องราวอันเป็นเหตุแห่งปัญหา คือเจ้าของเรื่องไปปฏิบัติธรรมในวัดป่าแห่งหนึ่ง บัดนี้ล่วงเลยมากว่า 30 ปีแล้ว เจ้าของปัญหาเล่าว่า เย็นวันหนึ่งขณะกำลังสบาย ๆ อยู่

กับการเตรียมของใส่บาตรสำหรับเช้าวันรุ่งขึ้น เมื่อสังเกตใจตนเองเช่นที่เคยทำเป็นปกติ ก็ได้พบความผิดปกติในใจที่เรียบอยู่ คือรู้สึกเหมือนพื้นน้ำที่สงบใสเกิดเป็นปุดขึ้นเล็ก ๆ แล้วก็เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว มีความรู้สึกเหมือนน้ำโซดาที่เกิดฟองเดือดขึ้นมากมาย ทำใจให้ตื่นตระหนก รู้ว่ากำลังเผชิญความผิดปกติที่ไม่เคยมาก่อน มีความร้อนรนรุนแรงขึ้นในใจ จึงรีบเข้าหาทางจงกรมเพื่อแก้ไขให้กลับเป็นปกติ แต่ไม่สามารถเดินจงกรมได้ มีความเร่าร้อนอยากจะวิ่งให้เต็มที่ และอยากจะกรีดร้องให้กึกก้องไปทั้งป่า แต่ถูกยับยั้งด้วยเสียงสั่งที่เฉียบขาดจริงจังเป็นคำสั่งชัดเจน แสดงความหวังดีเต็มที่ “อย่าให้เสียงหลุดจากปาก อย่าวิ่ง ไม่อย่างนั้นจะไม่ได้กลับมาอีกเลย” ก็ได้ทำตามทันที ยั้งเสียงมิให้หลุดออกจากปาก ร้องลั่นอยู่ในใจจริง ๆ เสียง “ท่านอาจารย์ขาช่วยด้วย จะบ้าแล้ว - ท่านอาจารย์ขา ช่วยด้วยจะบ้าแล้ว” ดังกึกก้องอยู่ในหัวอกที่ร้อนราวกับมีไฟกองใหญ่เข้าไปสุมอยู่ ทันทีนั้นท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตมหาเถระ ที่ใจมุ่งเรียกร้องก็ปรากฏขึ้นเบื้อง

หน้า เดินนำอยู่โดยเห็นแต่ส่วนหลังของท่านเต็มองค์ เมื่อสุดทางจงกรม หันกลับตั้งต้นใหม่ ท่านอาจารย์ท่านหันกลับ นำหน้าต่อไปอีก ในใจรับรู้ว่าท่านอาจารย์ท่านมาแล้ว ควรยินดีที่สุดก็มิได้ยินดี มีแต่ความร้อนแผดเผาหัวใจอยู่เท่านั้น เท้าที่อยากวิ่งก็ยอมรับคำสั่งจากเสียงที่ห้าม ไม่ออกวิ่ง แต่ก็เดินแทบจะวิ่ง พร้อมกันไปกับร่ำร้องไม่หยุด "ท่านอาจารย์ขา ช่วยด้วย จะบ้าแล้ว - ท่านอาจารย์ขาช่วยด้วย จะบ้าแล้ว" และท่านอาจารย์ที่ใจมุ่งถึงก็คือท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตมหาเถระจริง ๆ ทันใด ไม่รู้เนื้อรู้ตัว มีเสียงฟ้าฟาดลงใกล้อย่างสนั่นหวั่นไหว ตรงหน้า กลางทางจงกรมนั่นเอง มีแสงสว่างของสายฟ้าที่ผ่าลงปรากฏขึ้นแทบเท้าทีเดียว ตกใจจนไม่เดินต่อไป วินาทีต่อมาก็รู้สึกตัวชัดเจนเห็นกำลังยกเท้าข้างหนึ่งอยู่กลางทางจงกรม จึงลดเท้าลง ยืนเป็นปกติ ขณะเดียวกันนั้นก็นึกได้ถึงจิตใจที่ร้อนเร่า ย้อนมองดู ได้รับความสุขพ้นจะพรรณนา ความร้อนเร่าหายสนิท มีแต่ความเย็นยิ่งกว่าเย็นในจิตใจเกิดขึ้นแทนที่ เป็นความสุขที่บอกไม่ถูก พร้อม

กับที่ความสุขเย็นชื่นเต็มอก สายตาก็ได้พบความน่าพิศวง คือทุกแห่งหนที่สายตาทอดไปเห็น ไม่รู้ว่าป่าหายไปไหน ได้อย่างไร ความมืดยามค่ำคืนก็หายไปเหลือแต่แสงสว่างเจิดจ้าเยือกเย็นไปทุกหนทุกแห่งสุดสายตา ทันใดนั้นก็มีเสียงบอกให้ได้ยินชัด ๆ ว่า "ได้ชั้น ๓ แล้ว" และก็ติดตามมาด้วยเสียงค้านว่า "ไม่ใช่ จบแล้วต่างหาก" ชัดเจนทุกถ้อยคำดังนี้ ผู้ได้ยินยืนยันว่าจำได้คำต่อคำจริง ๆ แต่ความตื่นเต้นดีใจที่ควรมีบ้างกลับพ่ายแพ้ต่อความบ้าคลั่งที่เพิ่งสงบลง ใจจึงไม่รับรู้อะไรทั้งสิ้น นอกจากรู้ว่าเราจบแล้ว เป็นพระอรหันต์แล้ว และเป็นการรับรู้ที่ไม่มีชีวิตจิตใจ รู้ไปทื่อ ๆ อย่างนั้นเอง แต่ก็ระลึกไปถึงคำบอกเล่าจากครูบาอาจารย์สำคัญ ๆ ที่ท่านเล่าไว้ ว่าสว่างไปทั้งโลกธาตุเมื่อถึงเวลานั้น และก็สว่างจริง ๆ ทุกแห่งหนจริง ๆ ได้เห็นอยู่ชัดเจน ออกเดินจงกรมจริง ๆ ทีนี้ แต่เดินได้ไม่กี่นาทีก็ง่วงแสนง่วง จนฝืนไม่ไหวจะหลับทั้งเดินทีเดียว เกิดความสงสัยว่าทำไมที่ได้ยินมาท่านจึงไม่หลับไม่นอนกันได้เป็น ๗ วัน ๑๕ วันทีเดียวเพราะความปีติ ที่ได้ที่ถึงจุดสูงสุดยอดปรารถนา

ในชีวิต ทำไมเราจึงง่วง เพราะบอกว่าเราจบแล้ว แต่ง่วงก็เลิกเดิน กลับเข้าที่พัก คิดจะนั่งภาวนาต่อ เพราะมุ้งม่านหลังคาฝาห้องไม่มีเลย มีแต่ความสว่างโล่งแจ้งไปทุกแห่งหน ยิ่งกว่าออกไปนอนกลางหาวทีเดียว แต่ก็เช่นเดิม นั่งได้ไม่กี่นาทีก็ง่วง จนฝืนไม่ไหวต้องลงนอน สงสัยอยู่ว่าทำไมล่ะ ทำไมไม่ปีติจนไม่หลับไม่นอนเล่า แต่สงสัยไม่นานก็หลับสนิท ตื่นเอาสว่าง ไม่มีแรงเหลือเลยแม้แต่นิด อำนาจความบ้ารุนแรงนัก ถึง ๓ วันทีเดียวที่หมดเรี่ยวหมดแรง แต่เมื่อไม่หลับก็คิด ทำไม ทำไม ทำไม เหตุการณ์ทั้งหมดเป็นอะไรกันแน่ และในวันที่ ๓ นั้นเองก็คิดได้ ได้เป็นผู้ชนะมาจนทุกวันนี้ ไม่มีคนบ้าเพิ่มจำนวนขึ้น นั่นก็คือคิดได้อย่างยอมรับยอมเชื่อ ว่าความคิดของตนไม่ผิด คือคิดว่าจะให้บ้าคลั่งไม่สำเร็จก็จะให้บ้าเป็นพระอรหันต์ ไม่มีทางจะเอาชนะเราได้หรอก เรารู้ทันแล้ว เช่นนี้ก็สบายใจเป็นอย่างยิ่ง เดินทางออกจากวัดป่าเข้ากรุงเทพฯ ต่อมาอีก ๑๐ ปีจึงได้พบคุณป้ากี และเล่าเรื่องนี้ให้ท่านฟัง คำตอบที่จำได้คำต่อคำก็คือ “คุณมั่นใจในความดีของคุณได้แล้ว

อกุศลกรรมตามมาทัน ความดีที่คุณทำมากมายนัก ตัดขาดในพริบตา” ผู้เล่ายืนยัน ว่าเป็นคำต่อคำของคุณป้ากีจริง ๆ ทำให้เข้าใจและเห็นภาพการติดตามของอกุศลกรรมชัดเจนที่สุด น่าหวาดกลัวที่สุด เมื่อจะให้เราได้รับผลอกุศลกรรมเต็มที่เจ้ากรรมถึงกับสร้างภาพประกอบให้เห็นเป็นจริงเป็นจังได้ ฟ้าสว่างเจิดจ้าถึงเพียงนั้นในยามค่ำคืน และในป่าทึบที่มืดมิดกลับราวกับไม่มีป่าไม่มีไม้ มีแต่ความอ้างว้างกว้างใหญ่ไพศาล เหมือนที่เคยได้ยินท่านเล่ากันถึงเมื่อได้เมื่อถึงจุดสำคัญนี้ แผนแรกของอกุศลกรรมที่เก่งกาจคือให้เป็นบ้า ครั้นไม่สำเร็จด้วยมีฟ้ามาผ่าช่วย ก็ใช้แผนสอง คือเปิดโลกให้สว่างไสวเกินตาเกินใจมนุษย์ทั้งนั้น ซ้ำบอกกล่าวให้ได้ยินอีกว่าบรรลุจุดที่สุดปรารถนาแล้ว เป็นพระอรหันต์ทีเดียว คุณป้ากีท่านให้คำตอบที่ชัดเจนที่สุด ให้เห็นความน่ากลัวที่สุดของอกุศลคือบาป ขณะเดียวกันให้เห็นอานุภาพยิ่งใหญ่ที่สุดของกุศลคือบุญ ความดี ความดีนำให้ชนะเด็ดขาด ช่วยให้พ้นความบ้าได้เป็นที่น่าอัศจรรย์นัก จงเชื่อมั่นในการละบาปอกุศลทั้งปวง ทำบุญกุศลให้ถึงพร้อมอันเป็นหัวใจพระพุทธศาสนาเถิด.

๐ เมื่ออายุยังไม่ถึง ๓๐ ผู้ที่ผ่านพ้นมืออกุศลกรรมได้ในพริบตาเกิดความอยากจะใส่บาตร อยากยิ่งกว่าอยาก และก็มีบุญพอที่จะทำได้ จึงทำตามความอยากรุนแรงทันที เริ่มใส่บาตรพระเณรวันละ ๑๐๐ รูปทุกเช้า ไม่ต่ำกว่า ๑๐ ปีติดต่อกัน เลิกเมื่อหมดกำลังคนช่วยแล้ว ขณะเดียวกันก็ทำทุกอย่างที่เป็นความดี เป็นบุญ เป็นกุศล เป็นธัมมะในพระพุทธศาสนา และทำอย่างไม่ท้อแท้แม้ว่าจะเผชิญอุปสรรคมากมายหลายด้าน ผลที่ปรากฏก็คือเมื่ออกุศลกรรมร้ายแรงที่สุดตามทัน น่าจะเป็นบ้าเป็นบอไป ก็กลับมีอานุภาพของบุญกุศลของความดีมาตัดแรงแห่งอกุศลให้ขาด จบสิ้นในพริบตา ยิ่งกว่ามหัศจรรย์จริง ๆ ได้อยู่เย็นเป็นสุขตลอดมา โดยไม่ลืมภาพและความรู้สึกที่น่าสะพรึงกลัวที่สุดในชีวิตเลย ที่ได้รับคำอธิบายจากท่านผู้ปฏิบัติแล้วอย่างงดงามถูกต้อง คือคุณป้ากีที่ว่า "อกุศลกรรมตามทัน ความดีที่ทำไว้มากมายนักตัดขาดในพริบตา" ขออย่าละเลยคติเตือนใจที่มีคุณค่าของอุบาสิกท่านนี้ นึกภาพอกุศลกรรมที่กำลังไล่ตามมา อย่าต้องบ้า หรืออย่าต้องอยู่ในสภาพทุกข์

ทรมานประการใดก็ตาม เพราะอกุศลกรรมที่เราหาได้รู้ว่าทำไว้เมื่อใด อย่างไร ทำดีให้เต็มความสามารถแล้วมืออกุศลกรรมแม้จะเอื้อมมาถึงแล้ว ก็จะถูกตัดขาดไปในพริบตา ให้ได้พากันมีชีวิตสวัสดีด้วยศีลด้วยธัมมะในพระพุทธศาสนา สืบไป.

๐ ไม่ต้องการให้ชีวิตต้องพบความไม่พึงปรารถนาทั้งปวง มีวิธีให้เป็นไปสมปรารถนาได้เพียงอย่างเดียว คือต้องทำความดีให้เต็มสติปัญญาความสามารถ โดยไม่หยุดยั้ง โดยไม่ทำความไม่ดีเลยแม้เล็กน้อยเพียงใด ให้รู้สึกอยู่ทุกลมหายใจเข้าออก ว่ากำลังวิ่งหนีมือผู้ร้ายใจอำมหิต ที่กำลังวิ่งติดตามมาอย่าเต็มฝีเท้าเพื่อทำร้ายผู้ตกเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ให้สาสมกับความโกรธแค้นพยาบาท ที่รุนแรงจนถึงทำให้ต้องวิ่งไล่ติดตามมาอย่างโกรธเกรี้ยวกระเหี้ยนกระหือรือ ได้ตัวเมื่อไรเมื่อนั้นแหละจะลงโทษให้หนักหนาสาหัส เพราะเป็นผู้แสดงความโหดร้ายอำมหิตมาก่อน ต้องได้รับตอบแทนให้สาสม และเจ้ากรรมนายเวรนั้นไม่พอใจการทำให้ถึงตายง่าย ๆ พอใจการทรมานที่ยืดเยื้อยิ่งกว่า.

วัดบวรนิเวศวิหาร กทม.

จากพระหฤทัย

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

๐ ความสำคัญที่สุดสำหรับชีวิตเราทุกคน คือเวลาที่จะอยู่ต่อไปในโลกนี้จะเหลือไม่นานแน่นอน เป็นคนฉลาด มีปัญญา ขอให้นึกถึงความจริงนี้ไว้ให้เสมอ เวลาที่เราจะได้มีชีวิตอยู่ต่อไปในโลกนี้ มีอยู่น้อยนิดเดียว นั่นก็คือเวลาที่เราจะได้ทำความดีและทำความไม่ดีเหลืออยู่อีกไม่นานเลย นาทีนี้หรือนาทีหน้าเรา

อาจจะไปพบตัวเองอยู่ในภพภูมิใหม่ หรือที่เรียกกันว่าชาติหน้าก็ได้ ส่วนใครจะพบตัวเองในสวรรค์วิมาน หรือในนรกอเวจีก็แล้วแต่กรรมที่ทำไว้ในชาตินี้หรืออดีตชาติ.

๐ ขออย่าได้เสี่ยงกับการเลือกชีวิตใหม่ คือขออย่าได้ลังเลสงสัย ว่านรกสวรรค์จะมีจริงหรือ การทำกรรมจะมีผลให้ต้องได้รับแน่หรือ อย่าลังเลสงสัย นรกมีจริง สวรรค์มีจริง แน่นอน ทำดีในชาตินี้ก็จะได้ไปมีความสุขในสวรรค์แน่นอน ทำชั่วในชาตินี้ก็จะได้ไปเป็นทุกข์ในนรกแน่นอน ขอยืนยันด้วยความรู้ความแน่ใจ จึงขอให้เชื่อ เชื่อเพื่อความปลอดภัยของชีวิตแต่ละคน คนมี ผีก็มี เปรตก็มี เทวดาก็มี เช่นเดียวกับสัตว์หมูหมากาไก่ก็มีให้เห็นกันอยู่นั่นแหละ เพียงแต่บางกรณีมีทิพจักษุ คือตาทิพย์ จึงจะเห็นได้ ผู้ไม่มีทิพจักษุแม้ปรารถนาความสวัสดี ก็ไม่พึงปฏิเสธความมีอยู่ของสวรรค์นรก คือเทวดานางฟ้าและสัตว์นรก.

๐ ในสมัยพุทธกาล ท่านพระโมคคัลลานเถระ

ได้เล่าถึงเปรตที่ท่านเห็นเมื่อลงจากเขาคิชฌกูฏ ว่ามีสภาพเหมือนงูเหลือม ยาวประมาณ ๒๕ โยชน์ มีเปลวเพลิงลุกรุ่งโรจน์ตลอดทั้งตัว สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงมีพระพุทธดำรัสรับว่าทรงเห็นเช่นเดียวกัน และได้ทรงเล่าถึงบุพกรรม คือกรรมที่เปรตนั้นได้ทำมาในอดีต ตั้งแต่ครั้งศาสนาพระกัสสปพุทธเจ้า ว่าครั้งนั้นเปรตเป็นโจร ได้ทำการปล้นเศรษฐี เผาเรือน เผานา ตัดเท้าโคของเศรษฐีถึงอย่างละ 7 ครั้ง ทั้งยังเผาพระคันธกุฎีที่เศรษฐีสร้างถวายพระกัสสปพุทธเจ้าอีกด้วย เมื่อตายแล้วไปเกิดในนรกอเวจี มาในสมัยพุทธกาลนี้ ได้เกิดเป็นเปรต ที่เขาคิชฌกูฏ ชื่อว่าอชครเปรต มีเพลิงเผาไหม้อยู่ตลอดเวลา ในที่สุดแห่งพระพุทธดำรัส สมเด็จพระบรมศาสดาได้ตรัสพระคาถา แปลความว่าดังนี้ **“ก็คนพาลมีปัญญาทราม เมื่อทำกรรมทั้งหลายที่เป็นบาป ย่อมไม่รู้สึก เขาจึงเดือดร้อน เหมือนถูกไฟเผา เพราะกรรมทั้งหลายของตน.”**

๐ ทุกวันนี้คนพาลปัญญาทรามมีมาก จึงขอ

เตือนสติทุกคนด้วยเรื่องของเปรต ที่มีอยู่ในพระสูตรดังกล่าว ขอท่านทั้งหลายได้รับความหวังดีนี้ อย่าทำกรรมทั้งหลายที่เป็นบาปเลย จงหลีกเลี่ยงเถิด.

วัดบวรนิเวศวิหาร กทม.

๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

สมเด็จพระปกเกล้าฯ	มหา ราชฤา
พระเอกองค์บิดา	เลิศแล้ว
พระราชทานประชา-	ธิป- ไตยไทย
พระราชอำนาจแพร้ว	เพริศพร้อมพระราชทาน
กรานกราบพระบาทเจ้า	จักรี
ไทยทั่วธรณี	เทิดไว้
พระคุณพระนฤบดี	'มหาราช พระปกเกล้าฯ'
สนองยุคลพระบาทไท้	หมดสิ้นมหากุศล

จาก 'หนังสือนานาบทร้อยกรอง วัดญาณสังวรารามฯ'

จากพระหฤทัย

ศจ. พระญาณสังวร

(สมเด็จพระญาณสังวร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

๐ ยินดีที่อีกครั้งหนึ่งได้มาเห็นหน้าค่าตาพูดจากับท่านพระธรรมทูตสายต่างประเทศจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ท่านคงจะเตรียมตัวเตรียมใจพร้อมพอสมควรแล้ว สำหรับทำงานอันเป็นมงคลยิ่งสำหรับชีวิต ทั้งชีวิตตนเองและชีวิตอื่น ๆ อีกมากหลายที่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ในฐานะเป็น

ผู้นับถือพระพุทธศาสนาที่สุดประเสริฐด้วยกัน ขอย้ำยืนยันรับรอง ว่างานเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยความมุ่งมั่นเทิดทูน จริงใจ เป็นงานมีมงคลยิ่งแก่ชีวิต สำคัญที่ต้องรอบคอบระมัดระวังให้อย่างยิ่ง อย่าประมาทเป็นอันขาด ก่อนจะพูดจะเขียนจะทำ ต้องพินิจพิจารณาให้จงดี อย่าให้ผิดไปจากพระธรรมคำทรงสอน จนเป็นความเสียหายแก่พระพุทธศาสนาในความรู้ไม่ถึงของผู้คนจำนวนหนึ่ง ซึ่งต้องยอมรับความจริงว่ามีจำนวนไม่น้อย.

๐ ครั้งเป็นพระ สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงวางระเบียบวินัยไว้ให้แล้วอย่างประณีตงดงาม สามารถสร้างผู้ปฏิบัติตามให้จริง ให้เป็นพระเป็นสงฆ์ที่ควรแก่ความเคารพเทิดทูนบูชากราบไหว้ได้แน่นอน เป็นผู้มีมงคลแก่ตนเอง และแก่บ้านเมืองประเทศชาติได้ด้วย.

๐ ขอโทษที่กำลังจะบอกข้อสำคัญที่อาจจะทราบกันแล้ว ไม่มีความคิดจะหมิ่นน้ำใจกัน แต่อยากจะ

พูดถึงเรื่องนี้อยู่เรื่อย ๆ โดยเฉพาะในยุคนี้สมัยนี้ที่ออกจะวุ่นวายเดือดร้อนอย่างน่าตกใจน่าเป็นห่วงเป็นกังวลอย่างยิ่ง พระพุทธศาสนาจะอยู่แต่ที่หนังสือ ที่วาจา ที่ความท่องจำ เท่านั้นไม่พอ ไม่ถูก ทั้งยังจะผิดอีกด้วยถ้าไม่เข้าถึงใจ ไม่เกิดผลแก่ใจ คือไม่ทำให้ใจผ่องใสเป็นสุขสงบ อยู่แต่ในหนังสือและที่วาจา คืออ่านจากหนังสือที่ท่านผู้รู้ท่านเขียนไว้ แล้วก็ท่องจำนำมาพูด ทั้ง ๆ ที่มิได้มีการปฏิบัติให้เกิดผลแก่จิตใจตนเอง จำได้พูดได้ตามที่มีอยู่ในหนังสือ เป็นตำราพระพุทธศาสนา แต่ทำไม่ได้เลย เพราะมิได้ปฏิบัติเลย อ่านไปอ่านมา จนจำได้ขึ้นใจ นำไปพูดต่อ พูดไปพูดมา ทั้งวิธีปฏิบัติ ทั้งผลของการปฏิบัติก็อาจหลงผิดคิดว่าผลของการปฏิบัติที่จำจากหนังสือตำราไปพูดให้ใคร ๆ ฟังนั้น เป็นผลที่เกิดจากการปฏิบัติของตนเองก็จะวุ่นวายเสียหายใหญ่โตต่อไป ตัวเองก็จะหลงคิดว่าตัวปฏิบัติได้แล้ว ผู้ฟังที่อ่อนการไตร่ตรองก็จะหลงเคารพนบนอบปฏิบัติบำรุง.

๐ อันว่ากิเลสนั้นมีฤทธิ์เดชร้ายแรงนัก เกิดหลง

ผิดคิดครึ้มอกครึ้มใจเกินขอบเขตเมื่อไร เมื่อนั้นจะไปกันใหญ่ จะให้โทษให้ภัยได้กว้างใหญ่ไพศาล พระพุทธศาสนาจะตกอยู่ในแรงกระทบกระแทกให้สั่นสะเทือนชนิดน่ากลัว เช่นที่ปรากฏให้เห็นอยู่ทุกวันนี้มากมายและร้ายแรง ดังนั้นจึงนำมาเตือนในวันนี้ว่าขอให้ทำความเข้าใจแก่บรรดาผู้จะมารับฟังพระธรรมคำทรงสอนของสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าการศึกษาพระพุทธศาสนานั้น ต้องไม่ลืมว่าใจเป็นสำคัญ พระพุทธศาสนาต้องอยู่ที่ใจ ให้ผลแก่ใจ ให้พอเพียงกับไปอ่านไปจำจากหนังสือ จะอ่านจะจำจะพูดต่อ ๆ ไป เท่านั้นไม่ได้ มีโทษ ปฏิบัติถึงมรรคผลนิพพานไม่ได้ ไม่เป็นไร แต่ต้องทำใจให้สงบสบายให้ได้ แม้เพียงพอสมควร อย่างน้อยก็ให้สงบสบายกว่าก่อนมาศึกษาพระพุทธศาสนา.

๐ จุดมุ่งหมายของพระพุทธศาสนาคือความสงบสบายใจ ถ้าจะเป็นผู้แผ่พระพุทธศาสนาช่วยทุกข์ช่วยร้อนของบ้านเมือง ต้องช่วยใจตนเองให้บรรเทาเบาบางจากความทุกข์ความร้อนก่อน.

๐ อย่าลืมช่วยจิตใจใครทั้งนั้นด้วยการบอกให้เข้าใจ ว่าพระพุทธศาสนาสอนไว้ชัดเจนว่า "ความคิดเป็นเหตุแห่งความทุกข์" และความทุกข์ก็มิได้เกิดแต่อะไรอื่น เกิดแต่ความโลภความโกรธความหลง คือกิเลสสำคัญ ๓ กองนี้แหละ นั่นก็หมายความว่า ความโลภความโกรธความหลงเกิดแต่ความคิด ดังนั้น เมื่อไม่อยากมีความทุกข์ ก็ต้องไม่คิดไปให้เกิดความโลภ ไม่คิดไปให้เกิดความโกรธ ไม่คิดไปให้เกิดความหลง.

๐ เมื่อรู้ตัวว่ากำลังจะคิดให้โลภ หรือให้โกรธ หรือให้หลงแล้ว ก็จงนึกถึงสมเด็จพระบรมครูของเรา ทรงสอนให้ไม่ทำบาปทั้งปวง นั่นก็คือทรงสอนว่า อย่าคิดให้โลภให้โกรธให้หลง นึกเช่นนี้แล้ว ก็หยุดความคิดที่จะนำให้เกิดการทำบาปทั้งปวงเสียให้เร็วที่สุด ด้วยวิธีที่เป็นมงคลนัก ให้ผลสูงส่งศักดิ์สิทธิ์นัก คือ ท่องพุทโธ หรือสวดบทอิติปิโส โดยไม่จำเป็นต้องเข้าใจความหมายเลย ก็ได้ผลแน่นอน นี่เองที่เป็นมงคลในพระพุทธศาสนา ช่วยให้ไกลทุกข์ได้อย่างง่าย

และจริง.

๐ ยุคนี้สมัยนี้ผู้คนมีความทุกข์ท่วมท้น ท่านทั้งหลายมีโอกาสดีนัก ที่จะได้ช่วยให้ผู้เข้ามาเกี่ยวข้องได้รับความเมตตาช่วยประคับประคองให้ได้มีความสุขสบายใจโดยสมควร ต้องไม่ลืมช่วยใจตนเองให้ไกลจากอำนาจของกิเลสโลภโกรธหลงให้มากที่สุดด้วย เพื่อให้ได้เป็นผู้พบพระพุทธศาสนาแล้วจริง ก็ขอฝากเพียงเท่านี้ด้วยความยินดีในความหวังว่าจะมีผู้เชื่อบ้างไม่มากก็น้อย.

วัดบวรนิเวศวิหาร กทม.

๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๓

จากพระหฤทัย

สด. พระญาณสังวร

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

๐ **"เด็กคืออนาคตของชาติ"** ภาษาไทยประโยคนี้ ไม่ว่าจะแปลออกเป็นภาษาอะไร มีความเป็นจริงตรงกันทุกภาษา คือ **"เด็กคืออนาคตของชาติ"** เด็กในที่นี้ย่อมต้องหมายถึงคำที่ใช้กันว่าเยาวชนด้วย คือทั้งเด็กและทั้งเยาวชนคืออนาคตของชาติ ซึ่งน่าจะให้เด็กท่องขึ้นใจไว้ทุกคน ให้รู้หน้าที่

ความสำคัญของตน **ว่าเป็นอนาคตของชาติ** และผู้ใหญ่ทั้งหลายทั้งที่เป็นครู ทั้งที่เป็นมารดาบิดาญาติพี่น้อง น่าจะถือเป็นหน้าที่ปลูกฝังความรับผิดชอบนี้ให้เกิดในจิตใจเด็ก ไม่เพียงให้เด็กท่องไว้ให้ฝังจิตฝังใจ **ว่าเด็กคืออนาคตของชาติ** แต่ต้องทำความเข้าใจของเด็กทั้งหลายให้ชัดเจน ให้ภูมิใจในหน้าที่ของตน หน้าที่ที่เป็นความสำคัญอย่างที่สุด ยิ่งกว่าความสำคัญอื่นใดในชีวิตคนทุกคน เพราะชาติสำคัญสำหรับคนทุกคนยิ่งกว่าอะไรอื่นทั้งหมด.

๐ ข้อสำคัญผู้ใหญ่ทั้งหลายต้องสำนึกในความจริงนี้ให้ชัดเจนลึกซึ้งและจริงใจ **คือในความจริงที่ว่าชาตินั้นสำคัญสำหรับทุกคนยิ่งกว่าอะไรอื่นทั้งหมด ไม่มีชาติไม่มีทุกสิ่ง สิ้นชาติสิ้นทุกสิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือสิ้นศักดิ์ศรี.**

๐ **สิ้นชาติสิ้นศักดิ์ศรี ตายเสียยังดีกว่า** จงปลูกความสำนึกนี้ให้จริงจังในความรู้สึกนึกคิดชีวิตจิตใจของเด็ก ข้อสำคัญผู้ใหญ่ผู้จะทำหน้าที่สำคัญนี้ต้องมี

ความรู้สึกจริงใจในความสำคัญนี้ ความสำคัญที่ว่า **"สิ้นชาติสิ้นศักดิ์ศรี ตายเสียยังดีกว่า"** ผู้ใหญ่ที่ไม่เห็นความสำคัญของชาติ ไม่รู้สึก ว่า **"สิ้นชาติสิ้นศักดิ์ศรี ตายเสียยังดีกว่า"** จะสอนเด็กให้ซาบซึ้งถึงใจได้อย่างไร.

๐ จะให้เด็กเป็นอย่างไร ผู้ใหญ่ต้องเป็นตัวอย่างให้ชัดเจนแก่ความรู้เห็นของเด็กก่อน ถ้าผู้ใหญ่ไม่รักชาติ ไม่เห็นความสำคัญของชาติ ก็เท่ากับผู้ใหญ่ซึ่งเป็นอนาคตของเด็ก ได้วางอนาคต สร้างอนาคตไว้แล้วอย่างเข้าข่ายที่ว่า **"สิ้นชาติสิ้นศักดิ์ศรี ตายเสียยังดีกว่า"**

๐ ผู้ใหญ่คืออนาคตของเด็ก เด็กคืออนาคตของชาติ ชาติในอนาคตจะเป็นเช่นไร น่าจะขอให้ท่านผู้ใหญ่ทั้งหลายท่องไว้เช่นเดียวกับเด็ก ว่า "ผู้ใหญ่คืออนาคตของเด็ก เด็กคืออนาคตของชาติ"

วัดบวรนิเวศวิหาร กทม.

๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๓

จากพระหฤทัย

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

๐ โรงเรียนการฝึกอบรมนักเรียนพระสังฆาธิการ (ธรรมยุต) ได้จัดให้มีการฝึกอบรมพระสังฆาธิการระดับวัดเป็นประจำทุกปี ด้วยมีจุดประสงค์ควรได้รับอนุโมทนาสาธุการอย่างยิ่ง คือเพื่อพัฒนาและส่งเสริมบุคลากรทางด้านการบริหารการปกครองของคณะสงฆ์ไทย ให้มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารงาน

การปกครองในส่วนของกิจการคณะสงฆ์ไทย งานด้านสาธารณูปการ ตลอดถึงงานเผยแผ่หลักธรรมคำทรงสอนของสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหมดล้วนเป็นความสำคัญอย่างยิ่งในพระพุทธศาสนา ล้วนเป็นงานที่พุทธศาสนิกทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระภิกษุสามเณร ควรทุ่มเทกำลังกายกำลังใจปฏิบัติให้เกิดผลงดงามเต็มที่ เพื่อพระพุทธศาสนาเป็นการเทิดทูน เป็นการประกาศความมีกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธศาสนา หรือต่อสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งทรงพระคุณสูงสุด เหนือพระคุณใดทั้งนั้น.

๐ ความเดือดร้อนวุ่นวายที่มีมากมายในทุกวันนี้คือเครื่องแสดงความย่อหย่อนอ่อนแอของการปฏิบัติพระพุทธศาสนา มิได้แสดงความเสื่อมหรือความอ่อนลงลดน้อยถอยลงแห่งความสูงส่งของพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนายังมีความยิ่งใหญ่มหัศจรรย์อยู่ในความเป็นพระศาสนาที่ประเสริฐสุดทุกประการ มิได้แตกต่างแม้เล็กน้อยเพียงใดจากในกาลเวลาที่ล่วงมาแล้วนับเป็นพัน ๆ ปี.

๐ ผู้นับถือพระพุทธศาสนาสมัยนี้ปิดกั้นตนเองเสียจากความทรงคุณมหัศจรรย์ของพระพุทธศาสนา ด้วยการไม่ปฏิบัติตามพระธรรมคำทรงสอนแห่งสมเด็จพระบรมครู ไปวุ่นวายอยู่กับกิเลส ตกอยู่ใต้อำนาจของความโลภความโกรธความทรง แทนที่จะปฏิบัติตามคำทรงสอนของสมเด็จพระบรมศาสดา กลับไปปฏิบัติตามบัญชาของกิเลส ใจจึงมีความเศร้าหมองของกิเลสครอง และเพราะใจเป็นใหญ่ ใจเป็นประธาน ทุกสิ่งสำเร็จด้วยใจ บ้านเมืองจึงอยู่ในสภาพเศร้าหมอง มีความเดือดร้อนทุกหนทุกแห่ง.

๐ พระพุทธศาสนสุภาษิตบทหนึ่งมีความว่า **"ผู้มีปัญญาพึงรักษาจิตที่เห็นได้ยากนัก ละเอียดนัก มักตกไปในอารมณ์ที่น่าใคร่ (เพราะว่า) จิตที่คุ้มครองแล้วนำสุขมาให้"** มีวิธีคุ้มครองจิตไม่ให้ตกไปในอารมณ์ทั้งปวง แม้จะมีผู้ปฏิบัติให้จริง ย่อมจักได้รับผลเป็นความสุข ดังที่พระพุทธสุภาษิตแสดงไว้ ว่า**"จิตที่คุ้มครองแล้วนำสุขมาให้"** วิธีนั้นก็คือรักษาจิตอย่าให้ตกอยู่ใต้อำนาจความคิดปรุงแต่ง.

๐ ตาเห็นรูป หูได้ยินเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้รส กายได้สัมผัส ให้รักษาจิตไว้ให้ได้ด้วยการไม่คิดปรุงแต่ง ให้รูป ให้เสียง ให้กลิ่น ให้รส มีความน่าปรารถนาต้องการ น่าใคร่ หรือน่ารังเกียจ วิธีขั้นต้นที่ตรงที่สุดและจะให้ผลเด็ดขาดที่สุดคือให้อัญเชิญพระพุทโธเข้าสู่จิต หยุดความคิดปรุงแต่งว่าน่าใคร่น่าปรารถนา หรือน่ารังเกียจหวาดกลัว ท่องพุทโธนั่นเอง อย่าคิดปรุงแต่งไปดังกล่าว จะเป็นการคุ้มครองจิตที่ได้ผลรวดเร็วและเด็ดขาดในขั้นต้น เมื่ออารมณ์ใดเกิด แม้เห็นได้ยาก ก็เห็นได้ ขอเพียงพยายามมีสติมีปัญญารู้เห็นให้ได้ แล้วดับเสียให้สำเร็จด้วยอัญเชิญพระพุทโธเข้าสู่จิตเช่นกัน ทำ อย่าปฏิเสธก่อนทำ เมื่อได้ผลด้วยตนเอง ก็เท่ากับธัมมะของสมเด็จพระบรมครูได้รับการเผยแผ่แล้ว สมดังวัตถุประสงค์ของโรงเรียนการฝึกอบรมนักเรียนพระสังฆาธิการ (ธรรมยุต) แม้จะมีสักผู้เดียวให้ความใส่ใจในการปฏิบัติดังกล่าว ก็น่าจะยินดียิ่ง

วัดบวรนิเวศ กทม.

จากพระหฤทัย

สญ. พระญาณสังวร

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

๑ องค์การพระพุทธศาสนาที่สำคัญอย่างยิ่ง คือองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก หรือที่รู้จักเรียกกันสั้น ๆ ว่า พ.ส.ล. ที่จัดให้มีการประชุมใหญ่รวมจิตรวมใจชาวพุทธในโลก ขึ้นในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ที่เป็นเมืองพระพุทธศาสนา เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนา นั่นก็คือผู้นับถือพระพุทธศาสนาจำนวนมากที่สุดมีอยู่ในประเทศไทยนี้ ผู้ศึกษาและ

ปฏิบัติตามพระธรรมคำทรงสอนของสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มีจำนวนมากที่สุดในประเทศไทยนี้ ขอยืนยันว่าพระพุทธศาสนารุ่งเรืองที่สุดในประเทศไทยทุกวันนี้ ประเทศไทยจึงเป็นที่มุ่งมาสู่ของผู้ปรารถนาแสวงหาความหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งมวลได้ถึงความไกลกิเลสอย่างสิ้นเชิง.

๐ เมื่อนึกถึงคำว่าพุทธศาสนิกสัมพันธ์ทีไร ก็มีความอบอุ่นใจเป็นพิเศษ อย่างลึกซึ้งเพราะมั่นใจที่สุดว่าในคำว่าพุทธศาสนิกสัมพันธ์ไม่มีคำว่านิกาย มีแต่คำว่าพุทธะเท่านั้น อันเครื่องเกะกะกีดกั้นไม่มีในคำว่าพุทธศาสนา ได้ยินคำว่าพุทธศาสนิกสัมพันธ์จึงไม่มีความสะดุดหูสะดุดใจ มีแต่ความปลอดโปร่งสบายใจเบิกบานในความรู้สึก ที่ปรารถนาจะขอเรียก ว่าเป็นความรู้สึกของผู้รักพระพุทธศาสนาทุกท่าน มิใช่ของผู้หนึ่งผู้ใดเท่านั้น.

๐ นิกายต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนา เกิดจากพระราชปรารถนาที่สูงส่งลึกล้ำ ของพระมหากษัตริย์ไทยผู้ทรงเทิดทูนพระพุทธศาสนาเหนืออื่นใด ราชสกุล

ต่าง ๆ ในพระราชวงศ์ก็เกิดจากพระราชปรารถนาของพระมหากษัตริย์ไทย ผู้ทรงมุ่งรักษาพระบรมราชวงศ์ให้ดำรงอยู่อย่างกว้างใหญ่ไพศาล และยั่งยืนนานไกล นิกายต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนาสืบเนื่องมาแต่สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์เดียว และราชสกุลต่าง ๆ ในพระบรมราชวงศ์หนึ่ง ก็สืบเนื่องมาแต่พระมหากษัตริย์พระองค์เดียว ความผูกพันของราชสกุลต่าง ๆ เป็นหนึ่งเดียว คือเป็นพระบรมราชวงศ์เดียวกัน ก็เช่นเดียวกับความผูกพันของพระเณรต่างนิกาย ก็เป็นหนึ่งเดียว คือเป็นพระพุทธศาสนาเดียวกัน เป็นพุทธศาสนิกสัมพันธ์ที่แท้จริง เครื่องกีดกั้นแบ่งแยกเป็นเพียงสมมุติ เป็นเพียงภายนอก จิตใจหามีไม่ หาควรมีไม่ ขอหวังให้พุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลกเป็นเช่นนี้ จิตใจไม่มีเครื่องแบ่งแยกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระบิดาร่วมกัน เป็นลูกพ่อเดียวกันร่วมแรงร่วมใจกันรักษาพระพุทธศาสนา ดั่งลูกรักษาพ่อของตนเถิด.

วัดบวรนิเวศวิหาร กทม.

๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

จากพระหฤทัย

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

๐ ในพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหารมีพระพุทธปฏิมาประธานพระพุทธชินสีห์แทนพระพุทธองค์ เช่นเดียวกับที่วัดทั้งหลายมีพระพุทธปฏิมาแทนพระพุทธองค์ การเข้าไปสู่พระอุโบสถด้วยใจมุ่งกราบไหว้พระพุทธปฏิมาประธาน จักได้รับสิริมงคลยิ่งใหญ่ แม้ทำใจให้พ้นจากวัตถุเครื่องหมาย คือพระพุทธปฏิมา

น้อมใจไปถึงสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งแม้จะเสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้ว แต่หาได้ทรงสูญสิ้นเป็นความว่างเปล่าไปไม่ พระพุทธบารมียังแผ่ปกคลุมโลกอยู่ ยังสว่างรุ่งเรืองอยู่ทุกหนทุกแห่ง เพียงแต่ผู้ไม่มีตาธรรมหาอาจเห็นได้ไม่ ในพระอุโบสถก็เช่นเดียวกัน มีพระพุทธบารมีสว่างรุ่งเรืองอยู่ ผู้มีตาแห่งธรรม หรือจะเรียกว่าตาทิพย์ก็ใช่ ย่อมแลเห็นความงดงามนั้นแน่นอน ย่อมรับรองได้แน่นอน ว่าพระพุทธบารมีเมื่อทรงดำรงพระชนม์อยู่ กับเมื่อเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว มิได้แตกต่างกันแม้แต่น้อย ความแตกต่างอยู่ที่มนุษย์ผู้อาจสัมผัสได้หรืออาจสัมผัสไม่ได้เท่านั้น นี้เป็นความจริง.

๐ ขอให้พากันภูมิใจในความได้เป็นมนุษย์และได้พบพระพุทธศาสนา อย่าทำตนเป็นคนไร้ปัญญาไร้วาสนาบารมี ไม่รู้ไม่ชี้ในพระพุทธบารมีที่มีจริงและยิ่งใหญ่ พระพุทธบารมีที่ไม่มีบารมีใดเทียบได้ ท่านทั้งหลายที่เป็นมันสมองของชาติ ขอให้ใช้มันสมองของท่านให้เกิดผลยิ่งใหญ่ เป็นสิริมงคลแก่ตนเอง

และแก่ประเทศชาติ แก่สถาบันพระพุทธศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ศึกษาให้เข้าใจชัดแจ้งถูกแท้ในพระพุทธบารมี เพื่อให้เกิดกำลังใจอัญเชิญพระพุทธบารมีให้เกิดสว่างไสวในประเทศชาติของเรานี้ ให้สามารถขจัดปัดเป่าความร้ายแรงที่กำลังครอบคลุม ทำความมืดมิดให้เกิดทั่วทุกหนแห่ง.

๐ ขออย่าได้ประมาท ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย นี้เป็นความจริง ความประมาทเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเป็นความประมาทที่ใหญ่ยิ่งที่สุด ให้ผลร้ายได้รุนแรงหนักหนาที่สุด ขอท่านผู้ทรงความรู้ทั้งหลายอย่าได้คิด ว่าเป็นการโฆษณาชวนเชื่อที่เกินความจริง ไม่เกินและอาจจะไม่ถึงความจริงเสียด้วยซ้ำไป.

๐ พระพุทธบารมียิ่งใหญ่นัก และบ้านเมืองของเรายามนี้ต้องการพระพุทธบารมีมาช่วยแก้ไขให้กลับคืนสู่ปกติสุขอย่างยิ่ง ที่แก้กันไม่สำเร็จ อาการทรุดหนักลงเป็นลำดับ ก็เพราะไม่สนใจในความจริงที่ยิ่ง

ใหญ่นี้ ที่ว่าพระพุทธบารมีเท่านั้นแก้ได้ มาพึ่งพระพุทธบารมีเถิด อัญเชิญพระพุทธบารมีมาช่วยดับทุกข์ดับร้อน ดับความชั่วร้ายทั้งหลายเถิด ความมืดมิดน่าหวาดกลัวจะได้บรรเทาเบาบางลง สวดมนต์ไหว้พระด้วยจิตใจที่สงบและจริงจัง อย่าสักแต่ปากสวดแจ้ว ๆ ไป.

๐ แม้ไม่เข้าใจความหมายของพระพุทธมนต์ที่สวด ก็ให้ระลึกไว้เสมอไป ว่าพระพุทธศาสนาคือคำทรงสอนของสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้ามีหลักสำคัญที่ควรให้ความสนใจปฏิบัติตามให้จริงคือ ๑. การไม่ทำความชั่วทั้งปวง ๒. การทำกุศลให้ถึงพร้อม และ ๓. การชำระจิตของตนให้ผ่องใส.

๐ อะไรที่ไม่ดีขอจงพยายามอย่าทำ พยายามให้เต็มสติปัญญาความสามารถ อย่าทำความไม่ดีใด ๆ ทั้งนั้น อะไรที่ดีขอจงพยายามทำ พยายามให้เต็มสติปัญญาความสามารถ อย่ายอมปล่อยจิตใจให้เศร้าหมองด้วยความโลภความโกรธความหลง พยายาม

ทำใจให้ผ่องใสให้เต็มสติปัญญาความสามารถ ความผ่องใสของใจก็มิได้เกิดแต่อะไรอื่น เกิดแต่ไม่คิดปรุงแต่งให้ความโลภเกิดความโกรธเกิดความหลงเกิด ได้เห็นได้ยินได้ลิ้มรสได้สัมผัสอะไรเมื่อใด จงมีสติอย่าประมาท ไม่คิดปรุงแต่งให้เห็นดีเห็นงามเห็นน่าเกลียดน่ากลัว และไม่เห็นคนใดสัตว์ใดสิ่งใดเป็นตัวเราของเรา พยายามตั้งสติ ตั้งใจให้จริงจัง ว่าเรากำลังทำเช่นนี้เพื่ออันเชิญพระพุทธบารมีมาช่วยกอบกู้ประเทศชาติของเราให้พ้นภัยพิบัติ ด้วยวิธีที่ถูกแท้ของชาวพุทธ ขอจงช่วยกันเถิดก่อนที่จะสายเกินไป พระพุทธบารมียิ่งใหญ่จริง ๆ อัญเชิญมาให้จริงโดยพร้อมเพรียงกัน จักมีวันได้พบความร่มเย็นเป็นสุขอีกครั้งหนึ่งแน่.

วัดบวรนิเวศวิหาร กทม.

๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๓.